

Majetkové poměry manželů v době císařů Augusta a Justiniána I.

Abstrakt

Tématem diplomové práce jsou majetkové poměry manželů v římském právu za dob vlády císařů Augusta a Justiniána I. Manželství je obecně důležitým právním institutem, na který lze nahlédnout z různých úhlů pohledu. Právní úpravu manželství obsahovalo i římské právo, a protože bylo římské manželství velmi specifické, docházelo poměrně často k jeho větším či menším reformám.

Práce si klade za cíl rozebrat majetkové poměry manželů v době vlády císařů Augusta a Justiniána I. Císař Augustus k moci nastupuje v roce 27 př. n. l., tedy v době, kdy institut manželství a rodiny upadal na významu a celá římská společnost se ocitla v krizi. Oproti tomu nábožensky smýšlející Justinián se k moci dostává v roce 527 n. l. Státním náboženstvím je v té době křesťanství.

Práce je rozdělena do šesti hlavních kapitol. První kapitola podává obecný pohled na institut manželství a ve své druhé polovině se zaměřuje na římské manželství. Druhá kapitola vysvětluje základní právní instituty manželského majetkového práva. Třetí kapitola se zabývá historickým vývojem Římské říše. Zakončena je pojednáním o nástupu císaře Augusta, jelikož jeho nástup k moci je považován za přechod římské republiky na principát.

Jednou ze stěžejních kapitol je pak kapitola čtvrtá, která popisuje reformy císaře Augusta v oblasti majetkových poměrů manželů. Augustus v rámci svých reforem zavedl povinnost pro určité osoby vstupovat do manželství a zplodit v něm potomky. Tresty majetkového charakteru pak postihovaly ty, kteří tuto povinnost nerespektovali. Dále reformoval i institut věna. Jeho reformy v určitých ohledech zasáhly do majetkových poměrů pozitivně – například reformy týkající se věna byly příznivější, ovšem spíše pro manželku. V určitých ohledech se ale jednalo o negativní zásah do majetkových poměrů – například tresty ukládané za nerespektování povinného manželství a povinnost zplodit potomky.

Pátá kapitola popisuje historický vývoj od konce Augustovy vlády včetně nástupu císaře Justiniána I. Druhou ze stěžejních kapitol je kapitola šestá, která se zabývá Justiniánovými reformami rodinného práva. Justinián se rozhodl uspořádat klasické římské právo do přehledné a ucelené kodifikace. Výsledkem byl vznik Kodexu, Digest a učebnice práva Instituce. Justiniánovy reformy v oblasti manželského práva a majetkových poměrů manželů byly z velké části ovlivněny jeho náboženským smýšlením. Zároveň se majetkových poměrů manželů dotkly pozitivněji než Augustovy reformy. Například věno se manželce vracelo vždy, darování

před manželstvím bylo možné zřídit i po jeho vzniku a za určitých okolností bylo možné darování mezi manžely.

Ve svém závěru práce srovnává legislativní činnost obou panovníků a to, jakým způsobem reformovali oblast majetkových poměru manželů. Reformy císařů Augusta a Justiniána I. si do budoucna zaslouží i další zpracování, nejen z pohledu manželského majetkového práva, neboť v obou případech se jedná o rozsáhlou legislativní činnost.

Klíčová slova: Augustovy reformy, majetkové poměry manželů, Justiniánovy reformy